

Miejsce religii w społeczeństwie

Sławomir Mandes

Miejsce religii w społeczeństwie

W poszukiwaniu
nowego programu badawczego
socjologii religii

Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR
Warszawa

Recenzja:
prof. dr hab. *Wojciech Pawlik*

Redaktor prowadząca:
Anna Raciborska

Redakcja:
Dorota Kassjanowicz

Korekta:
Joanna Barska

Projekt okładki:
Katarzyna Juras

Na okładce wykorzystano zdjęcie
The sandy waves on dunes © Avraham Kushnirov
(fotolia.com/id/113441911)

Copyright © 2016 by Wydawnictwo Naukowe Scholar Spółka z o.o.

Publikacja sfinansowana ze środków projektu badawczego
nr 1H02E 06728

ISBN 978-83-7383-324-1

Wydawnictwo Naukowe Scholar Spółka z o.o.
ul. Wiślana 8 (róg Browarnej), 00-317 Warszawa
tel./fax 22 692 41 18; 22 826 59 21; 22 828 93 91
dział handlowy: jak wyżej, w. 108
e-mail: info@scholar.com.pl
www.scholar.com.pl

Wydanie pierwsze
Skład i łamanie: WN Scholar (*Jerzy Łazarski*)
Druk i oprawa: Mazowieckie Centrum Poligrafii, Marki

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie	7
Rozdział 1. Wybrane dziewiętnastowieczne ujęcia miejsca religii w społeczeństwie	23
1.1. Karola Marksa poglądy na miejsce religii w społeczeństwie	24
1.2. Religia jako sposób poznawania świata – teoria Edwarda B. Tylora	28
1.3. Od magii do religii – poglądy Jamesa Frazera	30
1.4. Religia jako siła integrująca społeczeństwo – Auguste Comte	32
1.5. Dziewiętnastowieczne poglądy na proces sekularyzacji	36
Rozdział 2. Klasyczna socjologia religii: dwie wizje	39
2.1. Religia jako forma społecznej integracji – Émile Durkheim	39
2.2. Religia jako czynnik zmiany społecznej – Max Weber	65
Rozdział 3. Religia jako uniwersalne wartości: próba wielkiej syntezy Talcotta Parsonsa	98
3.1. Główne założenia teorii Parsonsa – model analizy miejsca religii w społeczeństwie	102
3.2. Ewolucja religii: od społeczeństw pierwotnych do Anglii	109
3.3. Religia w nowoczesnym społeczeństwie: przypadek USA	117
Rozdział 4. Subiektywistyczne koncepcje religii	130
Rozdział 5. Antyredukcjonistyczna koncepcja socjologii religii – Peter L. Berger	146
5.1. Miejsce religii w świecie z punktu widzenia fenomenologicznej socjologii wiedzy	148
5.2. Substancjalna definicja religii a konstruktywizm	152

5.3. Sekularyzacja, pluralizm i nowoczesne społeczeństwo	158
5.4. Między sekularyzacją religii a pluralizacją świadomości	170

Rozdział 6. Fenomenologiczna synteza –

Thomas Luckmann	173
6.1. Protosocjologia	174
6.2. Religia jako forma transcendencji	176
6.3. Uspołecznianie transcendencji jako funkcja religii	181
6.4. Ewolucja religii – jej indywidualizacja i prywatyzacja	185
6.5. Ograniczenia subiektywistycznej koncepcji religii	195

Rozdział 7. Teorie sekularyzacji,

czyli pomieszanie języków	200
7.1. Socjologiczne teorie sekularyzacji	202
7.2. Krytyka tezy o sekularyzacji	219
7.3. Izolacja teorii sekularyzacji	228

Rozdział 8. Nowe otwarcie: w stronę komunikacyjnej

teorii religii	232
8.1. Elementy teorii systemów	235
8.2. Problem ze zdefiniowaniem religii	257
8.3. Ewolucja religii w społeczeństwach zorganizowanych segmentarycznie	263
8.4. Ewolucja religii w społeczeństwach zorganizowanych stratyfikacyjnie	270
8.5. Ewolucja religii w społeczeństwach funkcjonalnie zróżnicowanych	289

Rozdział 9. W stronę komunikacyjnej teorii religii

Bibliografia

Indeks nazwisk